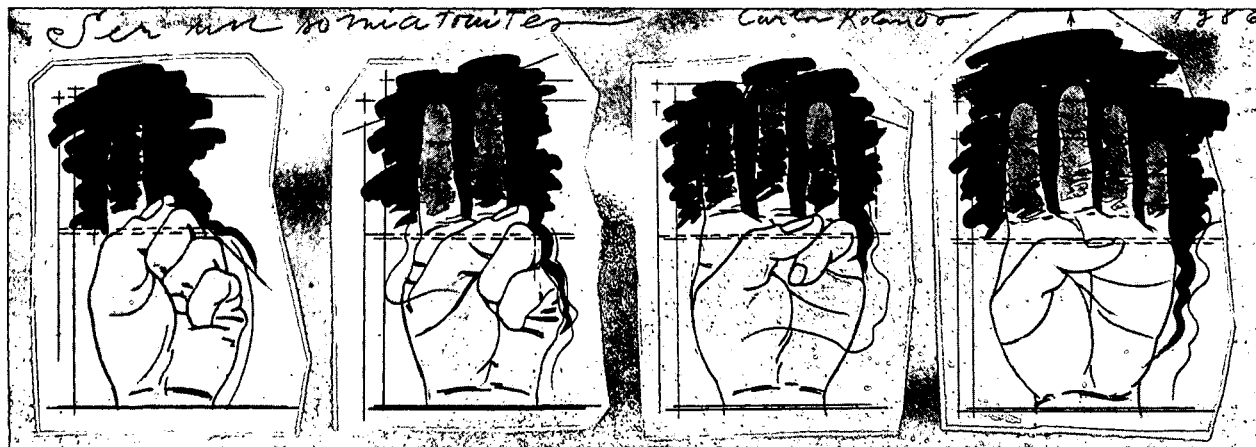

Viure en català, oberts al món

per Josep Planells i Bonet

Dibuix del cartell anunciador de l'acte inaugural del Congrés, celebrat a Palma el dia 30 d'abril de 1986.

El lema que porta el cartell del Segon Congrés Internacional de la Llengua Catalana ens situa dins un context de raonaments que sembla ben oportú analitzar.

No hi ha dubte que «viure en català» apunta la identitat d'un poble, d'una cultura, amb tots els seus aspectes i matisos. Llengua-cultura és un element bàsic que lliga tots els pobles al seu ésser, perquè si els privam d'aquest mitjà d'expressió deixaran d'existir. És ver que avui es parla de ciutadans del món, que alguns viatgen amb un passaport d'apàtrida, que existeix l'esperanto com a llengua per a entendre's els diferents pobles i que hi ha un organisme supranacional conegut amb el nom d'O.N.U., però aquests moviments o idees no desfan la gran riquesa de formes amb què compta la humanitat i que ens vénen d'unes cultures, bé sigui cultura europea, africana, asiàtica, americana. I dins aquestes denominacions d'àmbit més ample, les ètnies, les regions aporten la força que configura el tot. Si falta el respecte a aquesta organització plural hi haurà una agressió a la llei de convivència, es cometrà un delictes contra els drets humans.

Sabem per la història que no tot el que tenim a les mans ens ha arribat com a fruit d'una coordinació pacifi-

ca i racional de forces. Hi ha hagut imposicions tiràniques i tantes i tantes vegades ha succeït que unes cultures n'han suplantat unes altres o que la seua fusió no s'ha realitzat sense estridències. El cas d'Eivissa com a ciutat confederada de Roma, conservat el caràcter púnic per espai de molts d'anys, pot ser un exemple d'evolució equilibrada que no sempre s'ha donat. Que es parli de «viure en català» quan es tracta de contemplar els escaients de la pròpia llengua no sembla cap desproporció, sinó una indicació necessària per dur endavant la normalització que es proposa el Congrés.

El segon hemistiqui, direm, del lema, o sigui, «oberts al món», no està lluny del raonament del primer. Una atmosfera adequada és necessària perquè tota vida tenguí el seu creixement. Podem dir que a tothom li interessa conèixer el seu vesí. Arreplegar-se sobre un mateix porta a l'ostracisme. El més alt grau de vida social arriba quan hi ha un intercanvi entre els diferents pobles amb un clima de respecte als valors de cadascú. Oberts al món quadra bé després de constituir la pròpia identitat.

No fou estrany a aquesta temàtica el pensament que guiava els prohoms del Primer Congrés. Mossèn Antoni M.ª Alcover en el discurs presidencial, el 13 d'octubre de 1906, deia:

«Som una afirmació. No una afirmació irreflexiva, a l'aire, baubejant, sinó una afirmació amb tota consciència, madura, categòrica, radical, incontestable (...) Som una afirmació de l'existència de la nostra llengua i del seu dret inviolable, i legislable, imprescriptible a viure com qualsevol de les grans llengües neollatines ses germanes (...) La volem així com és per la seua avior, per la seua naixença, per la seua història gloriosíssima». I el canonge Vicent Serra Orvay, que hi assistí en representació d'Eivissa, advocava pel bon ús de la llengua, sense estrangerismes, llengua incontaminada, tant en el camp com en la ciutat. I heus aquí el sentiment d'identitat i d'obertura que porten aquests versos del poeta valencià Teodor Llorente pronunciats de manera espontània a la muntanya del Tibidabo, segons contava el mateix Vicent Serra Orvay:

Germans de la gloriosa Catalunya,
els de l'Illa daurada i Rosselló,
els d'Alguer que separa el mar i allunya,
però l'oblit de vostre origen, no;
per a record d'aquest venturós dia
—per la partida solament amarg—,
València una abraçada vos envia
arborant com penó de germania
la llengua d'Àusias Marc.

JOSEP PLANELLS BONET
St. Rafel, 15 de maig de 1986